

Afgørelser – Reg. nr.: 05536.00

Fredningen vedrører: Urup Mose

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 20-06-1973

Fredningsnævnet 10-05-1972

Kendelser

Deklarationer

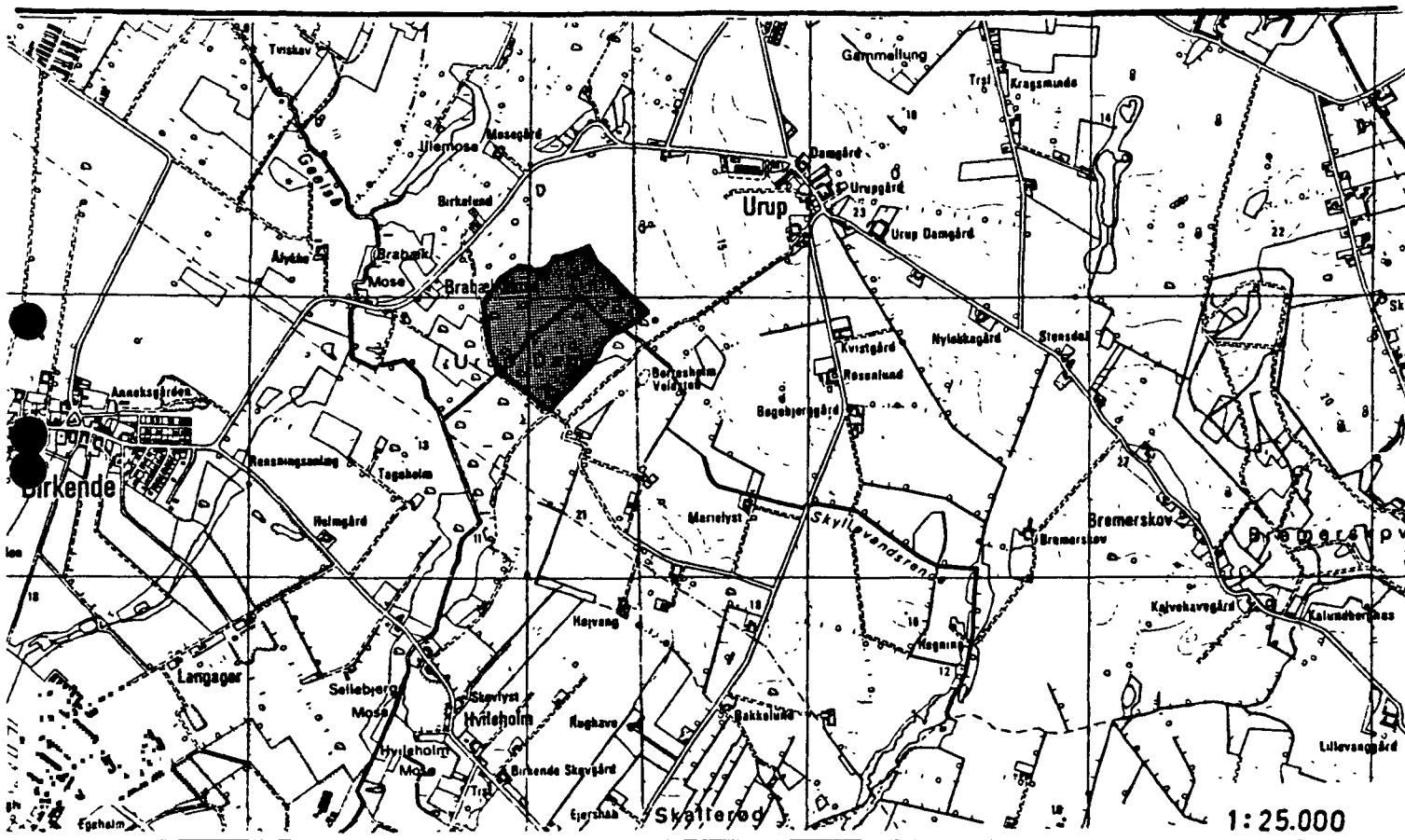
OVERFREDNINGSNÆVNET>

Lokalitet: Urup Dam

Kommune: Kerteminde

Sogn : Rynkeby

Reg. nr.: 439-07-01

Ejer : Privat

Areal : ca. 19,6 ha

Fredet : FN 10/5-1972
OFN 20/6-1973

Formål : Naturvidenskabelig - bevaring af flora.

Indhold : Bebyggelse, opstilling af boder, skure, master og lignende samt camping er ikke tilladt. Naturvidenskabelig forskning kan foregå med ejerens tilladelse.

20/6-73

U D S K R I F T
a f
OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1973, den 20. juni, afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sag nr. 2153/72 om fredning af Urup mose.

I. Hovedtræk af fredningsnævnets kendelse.

1. Sagens gang for fredningsnævnet.

Ved den af fredningsnævnet for Fyns amts nordlige fredningskreds den 10. maj 1972 afsagte kendelse er Urup mose i Rynkeby sogn fredet, et areal på ialt knap 25 ha.

Sagen er begæret rejst af Danmarks Naturfredningsforening på grundlag af en henvendelse til foreningen fra Den kgl. veterinær og landbohøjskoles botaniske institut. Den er senere støttet af Naturfredningsrådet. I naturfredningsforeningens skrivelse til fredningsnævnet af 10. februar 1969 hedder det:

"Det omhandlede område er specielt i botanisk henseende af væsentlig fredningsmæssig interesse. Dette gælder såvel det kratbevoksede moseområde som det åbne område med engvegetation.

I begge områder bærer plantevæksten tydeligt præg af voksestedets store næringsindhold, specielt gør det kalkholdige grundvand sig stærkt gældende.

Det tætte mosekrat er især domineret af gråpil, birk og vrietorn, foruden mindre mængder af ask, eg og en undervegetation af hindbær og korbær. Krattet rummer samtidigt et rigt liv af mindre sangfugle.

Den største botaniske interesse knytter sig dog til den åbne græseng. Her er udviklet en ekstremrigkørs-vegetation med en række sjældne plantearter, specielt er orkidefamilien stærkt repræsenteret bl.a. med så sjældne arter som langakset trådspore (*Gymnadenea conopsea*) og mygblomst (*Liparis loiselii*) foruden sumphullæbe (*Epipactis palustris*) og flere arter tilhørende gøgeurtslægten. Ydermere træffer man en lang række andre arter, der regnes for karakterarter for ekstremrigkør bl.a. butblomstret siv (*Juncus subnodulosus*) og avneknippe (*Cladium mariscus*).

Ekstremrigkør-vegetation er i vore dage særdeles sjælden i Danmark, fordi egnede lokaliteter er sparsomme og på de fleste af disse er den naturlige vegetation ødelagt som følge af afvanding og intensiv landbrugsudnyttelse. Det må derfor udfra såvel undervisningsmæssige som videnskabelige synspunkter anses for meget vigtigt at sikre de sidste tilbageværende eksempler på denne plantesamfundstype. I det foreliggende tilfælde bliver dette så meget vigtigere, som det nye Universitet i Odense har et meget stort behov for at finde egnede undervisnings- og forskningsmuligheder indenfor rækkevidde.

Det er af væsentlig betydning for rigkørvegetationens bevaring, at den nuværende driftsform med græsning og eventuel slåning fortsat opretholdes. Såfremt arealerne fuldstændig overlades til sig selv, vil der være fare for en kraftig tilgroning med krat, der bevirker, at de sjældne urtearter kvæles.

Det er således Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at områderne opfylder betingelserne efter naturfredningslovens § 1 for gennemførelse af en fredning."

Fra Naturfredningsrådets anbefaling af 3. oktober 1969 skal anføres:

"Som fremhævet af Danmarks Naturfredningsforening vil området i løbet af en kort årrække gro til med krat, hvis det helt overlades til sig selv. Den karakteristiske urtevegetation, bl.a. med flere yderst sjældne arter fra orchidefamilien, er imidlertid betinget af lysåbne forhold. Kun fordi opvæksten af buske og træer gennem tiderne er holdt nede ved græsning, høslet, lejlighedsvis brande m.v. har vegetationen kunnet udvikles på stedet. Da vegetationen således egentlig må betegnes som et kulturprodukt, kan den kun bevares ved, at kulturpåvirkningen fortsættes. Kan dette ikke lade sig gøre, må man sætte noget andet i stedet. Der findes kun et ret lille erfaringsmateriale for sådanne behandlinger, men naturfredningsrådet skal gerne være til disposition ved udarbejdelsen af en driftsplan for området."

Fredningssagen rejstes herefter i oktober 1969.

Lodsejerne har under sagen været repræsenteret af advokat Palle Fick, Odense, på hvis foranledning der af Det danske Hedeselskab blev foretaget en undersøgelse af jordbundsforholdene i mosen, navnlig af de eksisterende kalk- og tørveforekomster.

I den af hedeselskabet den 22. februar 1971 afgivne erklæring hedder det:

" har Hedeselskabets mergelafdeling ved konsulent S.P.Sørensen i dagene 20. og 21. januar 1971 bistået af de forskellige lodsejere foretaget en orienterende undersøgelse af Urup dam mose med det formål at fastslå

- 1) mængden og kvaliteten af mosekalk på de forskellige parceller
- 2) de tekniske muligheder for kalkens udnyttelse i øjeblikket
- 3) mængden og kvaliteten af tørveforekomster på de enkelte parceller
- 4) om muligt yderligere udtalelse om afvandingsforholdene for mosen og de omkringliggende arealer.

Undersøgelsen har bestået i en besigtigelse af de enkelte parceller med samtidig pejling af lagene af tørvejord og mosekalk. Ved de pejlinger, hvor moskalken fandtes bedst egnet som jordforbedringsmiddel, blev udtaget prøver af kalken til bestemmelse af indhold af ren kulsur kalk Ca CO_3 .

Ved gennemgangen blev foretaget 41 pejlinger med nedenstående notater om vegetation og jordbundsforhold. Samtidig blev udtaget 15 prøver til laboratorieundersøgelse."

Herefter følger en udtalelse vedrørende hver enkelt af de implicerede 13 ejendomme, og erklæringen slutter således:

"Mosekalken.

Af omstående samlede oversigt og af kortskitsen fremgår, at der i et areal af ca. 4,3 ha hovedsagelig langs med vestsiden af skyllerenden er mulighed for opgravning af ca. 56.000 m³ mosekalk med indhold af 80-85 % kulsur kalk (Ca CO_3) i tørstoffet. Da kalken er meget våd, kan der næppe regnes med mere end 400 kg. kulsur kalk pr. m³, svarende til ialt 20.-25.000 kg. kulsur kalk.

Idet vandstanden i mosen er meget høj (kun lidt under terrænoverfladen) vil udnyttelsen af kalken, der ligger under et større eller mindre tørvelag, være forbundet med betydelige praktiske vanskeligheder.

Tørvemosen.

Under de 2 verdenskrige blev mosen i betydeligt omfang benyttet til fremstilling af brændsel såvel til eget brug

som til salg. Ifølge ældre undersøgelser var askeindholdet omkring 15 % beregnet i tørstoffet. Det vil sige, at den tilbageværende tørvemasse må antages at være egnet til fremstilling af tørvebrændsel i tilfælde af, at der igen bliver brug for det.

I tilfælde af, at det virkelig skulle blive aktuelt at grave tørv i mosen, kan der være tale om at sænke vandstanden midlertidigt eller permanent ved pumpning, hvilket forholdsvis let kan lade sig gøre.

Der ville i så fald være let adgang til at fjerne såvel tørvemassen som kalken totalt, og der kunne på den måde skabes mulighed for en forbedret afvanding af randarealerne.

Såvidt det har kunnet konstateres ved besigtigelsen af arealerne, er der ikke foretaget nogen større vandstands-sænkning de sidste 50 år, idet daværende afdelingsleder J.P. Olesen ved Hedeselskabet efter en undersøgelse den 15. oktober 1920 blandt andet skriver "Vandstanden i mosen er meget høj, visse steder 1 meter over kalken. Vandstanden i mosen kan kun med stor bekostning sænkes yderligere, da mosen er noget stor, ca. 50 td. land, og modtager vand fra et meget stort areal."

Endvidere er i sagen afgivet en erklæring af Fyns amtskommunes vandinspektorat af 24. maj 1971, som konkluderer i, at en nærmere undersøgelse af de økonomiske muligheder for gennemførelse af afvanding af de omhandlede arealer formentlig vil give et negativt resultat.

I en senere erklæring af 15. november 1971 anfører hedeselskabet som svar på en forespørgsel fra fredningsnævnet om mulighederne for at udnytte kalkforekomsterne, herunder om ejernes forventede udbytte pr. m³.

" oplyse, at man blandt andet under henvisning til amtsvandinspektør E. Grimstrups udtalelse af 24. maj d.å. angående afvandingsforholdene i mosen må nære betænkelighed ved overhovedet at tillægge kalkforekomsterne nogen værdi under de nuværende forhold, idet etablering af frakørselsmulighed, fjernelse af overjord og navnlig en samlet vandstands-sænkning vil være så bekostelig i forhold til den ret beskedne kalkmængde, at en økonomisk udnyttelse ikke lader sig gennemføre.

For det tilfælde, at nævnet under hensyn til eventuelt ændrede prisforhold i fremtiden vil tillægge kalkforekomsterne i de enkelte lodder en vis erstatningsværdi, kan det til sammenligning oplyses, at det nu opløste Fyns mergelselskab i årene 1951 - 1957 aftog ca. 10.000 m³ mosekalk fra et leje i Ubberud tilhørende Laurits Rasmussen, Vejrup, og Karl Rasmussen, Ll. Ubberud. Afvandingsforholdene var gode. Der var mindre end 1/2 m overjord og kalklaget ca. 1,7 m. Prisen 1,- kr. pr. m³ løst mål. (1 m³ fast mål = 1,25 m³ løst mål).

(Se kendelse fra landvæsenskommissionen for Odense Amtsrådsreds nr. 17/51 og 47/57 angående Fyns mergelselskab).

Den tilsvarende pris i dag ville formodentlig være ca. det dobbelte.

Da der ikke ved enkeltvis opgravning vil kunne påregnes fuld udnyttelse af de konstaterede kalkmængder i Urupdam, forekommer det rimeligt at regne erstatningsværdien til ca. 1,- kr. pr. m³ beregnet efter de konstaterede mængder, jfr. Hedeselskabets oversigt."

2. Fredningsbestemmelsernes indhold.

Den af fredningsnævnet fastsatte fredningsservitut er sålydende:

- "1. Bebyggelse, opstilling af skure, boder, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.
2. Arealerne må ikke benyttes til camping, bilophugning, motorbane, henkastning af affald, herunder fra landbruget.
3. Oppløjning, afgravning, opfyldning, afvanding må ikke finde sted.
4. Beplantning med busk- eller trævegetation må ikke finde sted.
5. Arealerne må ikke behandles ved gødskning eller med kemiske sprøjtemidler.
6. Området skal være tilgængeligt for ekskursioner fra universiteter og højere læreanstalter.
7. Nævnet kan, hvis det af Naturfredningsrådet skønnes nødvendigt for at bevare den eksisterende flora, træffe de fornødne foranstaltninger til bevaring af og pleje af vegetationen.

Påtaleretten vil være at udøve af fredningsnævnet for Fyns amts nordlige fredningskreds efter forudgående forhandling med Naturfredningsrådet. "

3. De af fredningsnævnet tilkendte erstatninger.

Om erstatningsfastsættelsen anfører fredningsnævnet i sin kendelse:

"Erstatningen i anledning af, at ejerne afskæres fra at udnytte forekomsten af kalk findes efter de foreliggende oplysninger om priserne, om vanskelighederne ved at opgrave kalken og muligheden af, at kalken overhovedet ikke ville være blevet udnyttet, at kunne fastsættes til 1,00 kr. m³.

Det kan ikke udelukkes, at der kan være en økonomisk værdi i tørvedyndet, selv om det i øjeblikket ikke vil være muligt at udnytte disse forekomster. Erstatningen vil efter alt foreliggende være at fastsætte til 10 øre pr. m³.

Erstatningen iøvrigt for de med fredningen forbundne ulemper er fastsat efter et beløb på 2.000 kr. pr. ha, idet der i enkelte særlige tilfælde er valgt et højere eller lavere beløb efter de særlige forhold for arealet, herunder den

omstændighed, at nogle af lodsejerne benytter deres areal til græsning.

Erstatningsbeløbene skønnes at svare til den nedgang i værdien for hver ejendom, der er en følge af fredningen."

De af fredningen omfattede ejendomme og de af fredningsnævnet fastsatte erstatninger fremgår af følgende oversigt:

1. matr.nr. 28-a, Frederik Hansen, ca. 0,4 ha ubenyttet naturgræs.
almindelig værdiforringelse 800 kr.
kalk 5.000 " 5.800,00 kr.
2. matr.nr. 3-a, Erna Mortensen, ca. 4 ha ubenyttet krat
almindelig værdiforringelse 8.000,00
tørv 4.000,00
kalk 14.000,00 26.000,00
3. matr.nr. 7-g, Laurits Hansen, 1,5 ha naturgræs, der bruges til græsning.
almindelig værdiforringelse 3.750,00
kalk 3.000,00 6.750,00
4. matr.nr. 4-f, Lindberg Hansen, 1,2 ha ubenyttet naturgræs.
almindelig værdiforringelse (for 1,2 ha) 2.400,00
5. matr.nr. 4-a, Jørgen Poulsen, 4,0 ha naturgræs, der bruges til græsning.
almindelig værdiforringelse (for 4 ha) samt afsavn 11.000,00

	Transport	11.000,00	
	kalk	7.000,00	
	tørv	<u>500,00</u>	18.500,00
6.	matr.nr. 3-n, Svend Åge Christensen, idet dog erstatningen tilkommer de tidlige- re ejere ved fru Anna Jensen, 1,4 ha ubenyt- tet naturgræs og krat.		
	almindelig værdi- forringelse	2.800,00	
	kalk	<u>5.000,00</u>	7.800,00
7.	matr.nr. 8-a, Fro- de Refsdrup, 3,0 ha ubenyttet naturgræs og krat		
	almindelig værdi- forringelse	6.000,00	
	kalk	14.000,00	
	tørv	<u>2.000,00</u>	22.000,00
8.	matr.nr. 7-a, Knud Folkvard Bjørn, 1,3 ha ubenyttet krat.		
	almindelig værdi- forringelse	2.600,00	
	kalk	8.000,00	
	tørv	<u>500,00</u>	11.100,00
9.	matr.nr. 2-v, Erik Rasmussen, 3,8 ha kulturgræs, der bruges til græsning		
	almindelig værdi- forringelse + en uvæsentlig mængde tørv		10.000,00
10.	matr.nr. 12-a, Johan Dalberg, 2,0 ha ubenyttet na- turgræs og krat.		
	almindelig værdi- forringelse	4.000,00	
	tørv	<u>1.000,00</u>	5.000,00

11.	matr.nr. 12-b, Christian Larsen,
ca. 0,14 ha krat
med en ubetydelig
mængde tørv	750,00
12.	matr.nr. 12-c, Svend
Stengård,
ca. 0,13 ha ubenyt-
tet krat med en uvæ-
sentlig mængde tørv	750,00
13.	matr.nr. 12-d, ukendt
ejer,
ca. 0,13 ha ubenyttet
krat med en uvæsent-
lig mængde tørv	0

Det hedder videre i kendelsen:

"Den samlede erstatning 116.850,00 kr. udbetales til ejerne med tillæg af rente 8 % p.a. fra dato, til betaling sker, idet ingen af pant haverne har anmeldt krav overfor nævnet. Erstatningen vedrørende matr.nr. 3-n Urup, vil dog være at udbetale til fru Anna Jensen, Mesterrækken 37, Rynkeby.

I godtgørelse til ejerne for afholdte udgifter til undersøgelser og advokat vil der endvidere være at betale 3.000,00 kr., der udbetales til advokat Palle Fick, Kongensgade 72, 5000 Odense."

II. Overfredningsnævnets behandling.

Sagen er forelagt Overfredningsnævnet i henhold til § 25 i lov om naturfredning af 18. juni 1969.

Overfredningsnævnet foretog besigtigelse den 23. august 1972 med deltagelse af ejernes advokat, repræsentanter for Naturfredningsrådet og hedeselskabet samt de øvrige interesserede parter. Amtsvandvæsenets repræsentant oplyste, at der i henhold til vandløbsregulativet skulle foretages oprensning af skyllevandsrenden to gange om året (normal oprensning), hvortil Naturfredningsrådets repræsentant intet havde at indvende. Hedeselskabets repræsentant anførte, at udvinding af kalk- og tørveforerster ikke ville være økonomisk idag.

Overfredningsnævnet har herefter besluttet at stadfæste fredningen, dog med følgende ændringer:

Områdets afgrænsning.

Ejendommen matr.nr. 2 y udgår (lb.nr. 9 - gårdejer Erik Rasmussen), idet man finder, at dette areal, der for størstedelens vedkommende har karakter af almindelig landbrugsjord, ikke er nødvendigt af hensyn til fredningens formål, bevarelse af mosen. Lndvidere udgår det nordøstlige hjørne af ejendommen matr.nr. 4 a (lb.nr. 5 - gårdejer Jørgen Poulsen), således at fredningsgrænsen mod øst kommer til at forløbe som en lige linie - det fredede areal af denne ejendom bliver herefter ca. 3,75 ha.

Vedrørende ejendommen matr.nr. 28 a (lb.nr. 1, gårdejer Frederik Hansen) udvides fredningen, således at den kommer til at følge vejen som vist på det til nærværende kendelse knyttede kort, hvorefter det af denne ejendom fredede areal bliver ca. 1 ha.

I fredningsservitutten

tilføjes til pkt. 6, at naturvidenskabsmænd i jagtsæsonen kun har adgang efter anmeldelse til ejeren, og til pkt. 7, at Naturfredningsrådet efter aftale med ejerne kan gennemføre en driftsplan for området.

Erstatningerne

Overfredningsnævnet fandt kun at kunne tilbyde erstatninger på ialt 27.500 kr. for de herefter af fredningen omfattede arealer, navnlig fordi udnyttelse af kalk- og tørveforekomsterne efter det oplyste ikke kunne anses for rentabel. Overfredningsnævnet fandt heller ikke, at sagen har en sådan særlig beskaffenhed, at der var grundlag for at tilkende advokat-omkostninger, medens man kunne tiltræde, at hedeselskabets regning, stor 1.035 kr., betales som fredningsudgift.

Da lodsejerne - bortset fra lb.nr. 10, gårdejer Johan

Dalberg - ikke kunne tiltræde de tilbudte erstatninger, blev sagen den 21. december 1972 oversendt til taksationskommissionen, som ved kendelse af 21. februar 1973 har fastsat erstatningerne til følgende beløb:

Lb.nr. 1,	matr.nr. 28 a, Urup by, Rynkeby sogn, Frederik Hansen, Urup, 5550 Lange- skov.	800 kr.
Lb.nr. 2,	matr.nr. 3 a, sammested, Erna Mortensen, Blommehaven 17, Rynkeby.	3.200 kr.
Lb.nr. 3,	matr.nr. 7 g, sammested, Laurits Hansen, Rynkeby Mosegård, Brabækvej 94, Brabæk, 5550 Langeskov.	1.200 kr.
Lb.nr. 4,	matr.nr. 4 f, sammested, Lindberg Hansen, Højdamgård, Brabækvej 43, Urup, 5550 Langeskov.	1.000 kr.
Lb.nr. 5,	matr.nr. 4 a, sammested, Jørgen Poulsen, Urupvej 136, Urup, 5550 Lange- skov.	4.500 kr.
Lb.nr. 6,	matr.nr. 3 n, sammested, fru Anna Jensen m.fl., Mesterrækken 37, 5350, Rynkeby.	1.200 kr.
Lb.nr. 7,	matr.nr. 8 a, sammested, Frøde Refstrup, Urupgård; Urupvej 111, Urup, 5550, Langeskov.	2.400 kr.
Lb.nr. 8,	matr.nr. 7 a, sammested, fru Else Bjørn, Rosenlunden, Langeskovvej 46, Urup, 5550 Langeskov.	1.100 kr.
Lb.nr. 11,	matr.nr. 12 b, sammested, Chr. Larsen, Brabæksvej 151, Urup, 5550 Langeskov.	200 kr.
Lb.nr. 12,	matr.nr. 12 c, sammested, Svend Stengaard, Stengården, Dræby, 5330 Munkebo.	200 kr.

Kommissionen har henledt Overfredningsnævnets opmærksomhed på, at advokaten påny har fremsat ønske om tilkendelse af sagsomkostninger.

Det af ejeren af matr.nr. 12 a, Urup, lb.nr. 10, Jo-

han Dalberg, accepterede beløb udgør..... 2.600 kr.

Endvidere tilkendes der Det Danske Hedeselskab det anførte beløb af 1.035 kr., medens der fortsat ikke findes anledning til at tilkende advokatombkostninger.

Et kort, nr. 7-101. visende de fredede arealer, der ialt udgør ca. 19,6 ha, er vedhæftet nærværende kendelse.

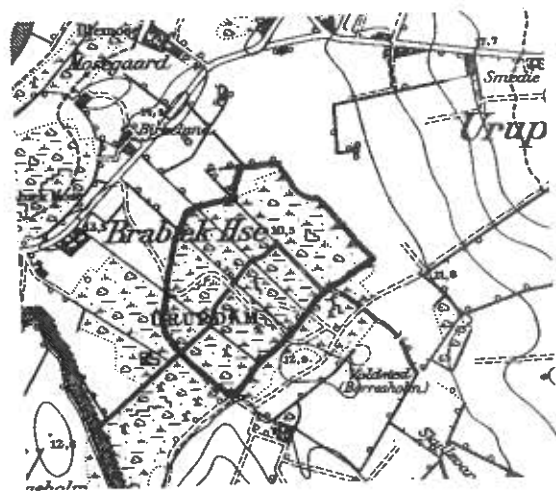
T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet afsagte kendelse stadfæstes med de anførte ændringer. De tilkendte erstatningsbeløb, 18.400 kr., forrentes med 8 % p.a. fra den 10. maj 1972 indtil udbetalingen, medens det hedeselskabet tilkendte beløb, 1.035 kr., ikke forrentes.

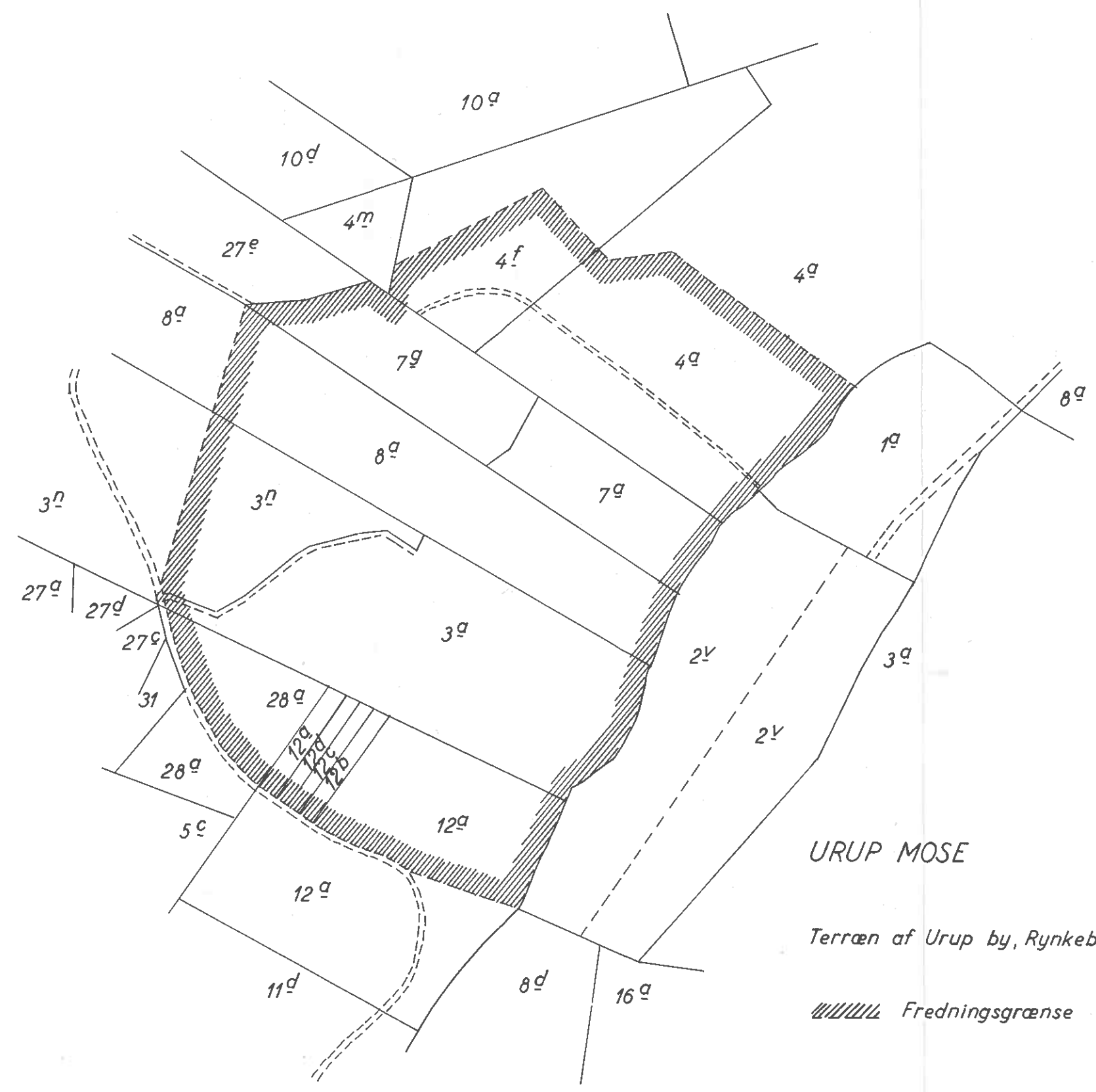
Erstatningen afholdes med 1/4 af Fyns amtskommune og 3/4 af statskassen.

Udskriftens rigtighed bekræftes:

J. Garde

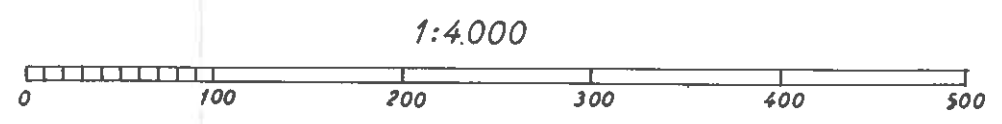
1:25000

URUP MOSE

Terræn af Urup by, Rynkeby sogn

 Fredningsgrænse

Naturfredningskonsulentens kontor København d. 1-6-73
By: Urup
Sogn: Rynkeby
Plan nr. 7-101

FREDNINGSNÆVNET>

10/5-72

1:20000

3616

U D S K R I F T
af
FORHANDLINGS- og KENDELSESPROTOKOL
for
FREDNINGSNÆVNET
for
FYNS AMTS NORDLIGE
FREDNINGSKREDS
ODENSE

Onsdagen den 10. maj 1972 afsagdes i sagen:

Nr. 62/69

Fredning

af

Urup mose

sålydende

K E N D E L S E :

I skrivelse af 10. februar 1969 anmodede Danmarks Naturfredningsforening om, at der måtte blive rejst fredningssag for et nærmere betegnet område ved Urup Dam i Rynkeby sogn, idet der som begrundelse anførtes følgende:

"Det omhandlede område er specielt i botanisk henseende af væsentlig fredningsmæssig interesse. Dette gælder såvel det kratbevoksede moseområde som det åbne område med engvegetation.

I begge områder bærer plantevæksten tydeligt præg af voksestedets store næringsindhold, specielt gør det kalkholdige grundvand sig stærkt gældende.

Det tætte mosekrat er især domineret af gråpil, birk og vrietorn, foruden mindre mængder af ask, eg og en undervegetation af hindbær og korbær. Krattet rummer samtidigt et rigt liv af mindre sangfugle.

Den største botaniske interesse knytter sig dog til den åbne græseng. Her er udviklet en ekstremrigkærs-vegetation med en række sjældne plantearter, specielt er orkedefamilien stærkt repræsenteret bl.a. med så sjældne arter som langakset trådspore (*Gymnadenea conopsea*) og mygblomst (*Liparis loisealii*) foruden sumphullæbe (*Epipactis palustris*) og flere arter tilhørende gøgeurt-slægten. Ydermere træffer man en lang række andre arter, der regnes for karakterarter for ekstremrigkær bl.a. butblomstret siv (Jun-

cus subnodulosus) og avneknippe (Cladium mariscus).

Ekstremrigkær-vegetation er i vore dage særdeles sjælden i Danmark, fordi egnede lokaliteter er sparsomme og på de fleste af disse er den naturlige vegetation ødelagt som følge af afvanding og intensiv landbrugsudnyttelse. Det må derfor udfra såvel undervisningsmæssige som videnskabelige synspunkter anses for meget vigtigt at sikre de sidste tilbageværende eksempler på denne plantesamfundstype. I det foreliggende tilfælde bliver dette så meget vigtigere som det nye Universitet i Odense har et meget stort behov for at finde egnede undervisnings- og forskningsmuligheder indenfor rækkevidde.

Det er af væsentlig betydning for rigkærvegetationens bevaring, at den nuværende driftsform med græsning og eventuel slåning fortsat opretholdes. Såfremt arealerne fuldstændig overlades til sig selv, vil der være fare for en kraftig tilgroning med krat, der bevirker, at de sjældne urtearter kvæles.

Det er således Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at områderne opfylder betingelserne efter naturfredningslovens § 1 for gennemførelse af en fredning."

Fredningspåstanden er sålydende:

"Bebyggelse skal ikke være tilladt.

Opstilling af skure, boder, master, transformatorstationer el. andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.

Arealerne må ikke benyttes til camping.

Bilophugningspladser må ikke etableres.

Motorbaner må ikke anlægges.

Arealerne må ikke benyttes til henkastning af affald.

Replantning med busk - og trævegetation uden for de nu eksisterende bevoksninger, må ikke finde sted.

Oppløjning må ikke finde sted.

Arealerne må ikke behandles med kemiske sprøjtemidler.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning.

Arealerne må ikke yderligere afvandes.

Fredningsmyndighederne kan, såfremt den nuværende driftsform ikke kan opretholdes, træffe de fornødne foranstaltninger til bevarelse og pleje af vegetationen.

Påtaleret tillægges fredningsnævnet for Odense amt, fredningsplanudvalget for Fyn og Danmarks Naturfredningsforening."

Fredningsplottet omfatter hele matr. nr. 7-g, 12-b, 12-c og 12-d Urup by, Rynkeby sogn, og dele af matr. nr. 2-v, 3-a, 3-n, 4-a, 4-f, 7-a, 8-a, 12-a og 28 smst. ialt ^{ca.} 24,5 ha.

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Botanisk institut, har i skrivelse af 14. juli 1968 til Danmarks Naturfredningsforening udtalt:

"Undertegnede har foretaget en besigtigelse af kærområdet ved Urup Dam i Odense amt.

Det konstateredes herved, at man på dette sted har et særdeles smukt eksempel på den i Danmark sjældne vegetationstype, der benævnes ekstremrigkær. Ekstremrigkær udmerker sig ved at være særdeles næringsrige, specielt har de ofte et meget højt indhold af kalk i jordbunden.

Kæret er først og fremmest karakteristisk ved en absolut dominans af butblomstret siv (*Juncus subnodulosus*), samt ved forekomsten af avneknippe (*Cladium mariscus*), endvidere rummer det en række orkideer, af hvilke man særlig bør hefte sig ved 3 arter, nemlig sump-hulløbe (*Epipactis palustris*), der ligesom butblomstret siv er karakterart for rigkærene, endvidere de 2 meget sjældne ar-

ter langakset trådspore (*Gymnadenia conopsea*) og mygblomst (*Liparis Loeselii*).

Af andre vigtigere rigkær-arter kan nævnes:

hjertegræs (*Briza media*)
blågrøn star (*Carex flacca*)
loppe-star (*Carex pulicarus*)
krognæb-star (*Carex lepidocarpa*)
toradet star (*Carex disticha*)
kødfarvet gøgeurt (*Orchis incarnata*)
vinget perikon (*Hypericum tetrapterum*)
vibefedt (*Pinguicula vulgaris*)
almindelig hør (*Linum catharticum*)
eng-troldurt (*Pedicularis palustris*)
kær-tidsel (*Cirium palustre*)
kommen (*Carum carvi*).

Plantesamfund af denne type er sjældne i Danmark, idet en lang række er forsvundet som følge af afvanding og opdyrkning. Det må derfor udfra videnskabeligt synspunkter anses for særdeles vigtigt at dette område bevares fremover i sin nuværende tilstand.

Det er af væsentlig betydning for plantesamfundets bevaring, at arealerne ikke opløjes eller drænes yderligere, men lige så vigtigt er det, at det friholdes for skyggende træbevoksninger, d.v.s. at den græsning, der i øjeblikket foregår på arealerne, så vidt muligt bør opretholdes."

Naturfredningsrådet har i skrivelse af 3. oktober 1969 udtalt:

"Efter besigtigelse af arealet kan naturfredningsrådet varmt

anbefale området fredet efter Danmarks naturfredningsforenings påstand.

Som fremhævet af D.n. vil området i løbet af en kort årrække gro til med krat, hvis det helt overlades til sig selv. Den karakteristiske urtevegetation, bl.a. med flere yderst sjældne arter fra orchidéfamilien, er imidlertid betinget af lysåbne forhold. Kun fordi opvæksten af buske og træer gennem tiderne er holdt nede ved græsning, høslet, lejlighedsvis brande m.v. har vegetationen kunnet udvikles på stedet. Da vegetationen således egentlig må betegnes som et kulturprodukt, kan den kun bevares ved, at kulturpåvirkningen fortsættes. Kan dette ikke lade sig gøre, må man sætte noget andet i stedet. Der findes kun et ret lille erfaringsmateriale for sådanne behandlinger, men naturfredningsrådet skal gerne være til disposition ved udarbejdelsen af en driftsplan for området."

Bekendtgørelse om den rejste fredningssag har fundet sted i Statstidende den 20. oktober 1969, i Fyns Stiftstidende og i Fyns Tidende, hvorhos ejerne er underrettet ved anbefalet brev.

Da der ligger et fredet voldsted, Borrisholm, lidt øst for det område, der påstås fredet, har nævnet underrettet Nationalmuseets fredningsafdeling, der i skrivelse af 20. februar 1969 har meddelt, at der ikke af hensyn til voldstedet var grund til at udvide det fredede område.

På grund af årstiden fandt nævnet det formålstjenligt at udskyde en besigtigelse, og efter indkaldelse af 10. november 1969 til ejerne og de ifølge loven interesserede afholdtes den 8. december 1969 et orienterende møde med lodsejerne. Under mødet udvikledes påstanden således, at området skal være tilgængeligt for

ekskursioner fra universiteter og højere læreanstalter. Naturfredningsrådet henstillede, at der blev etableret en driftsplan, og at rådet tillige fik påtaleret.

Ejerne tog forskellige forbehold. Ejeren af matr. nr. 4-a ønsker bl.a. fortsat at kunne lægge roekulehalm i sivkanten af sit areal, og ejerne af 2-v og 4-a ønsker ret til at pløje allerede opløjede arealer. Ejeren af 4-a har yderligere forbeholdt sig ret til oprensning af en eksisterende ledning og eventuelt forlængelse af en grøft til offentligt vandløb.

I henhold til aftale på dette møde og efter bekendtgørelse i statstidende den 29. maj 1970 foretoges den 22. juni 1970 besigtigelse af mosen. Samtlige ejere, pant- og rettighedshavere, og de ifølge loven iøvrigt interesserede var indkaldt ved skrivelse af 27. maj 1970.

I skrivelse af 18. juni 1970 fra lektor cand.mag. Simon Lægård, Botanisk Institut, Århus Universitet anførtes:

"Undertegnede er af Naturfredningsrådet blevet anmodet om at repræsentere rådet ved nævnsmødet d. 22. juni. Arbejdspligter forhindrer mig imidlertid i at give møde, hvorfor jeg herved kort skal referere rådets indstilling.

Som nævnt i Naturfredningsrådets skrivelse af 3. okt. 1969 kan fredningen varmt anbefales, og da den overvejende er motiveret af naturvidenskabelige interesser, skal Naturfredningsrådet anmode om ved fredningskendelsen at få tillagt påtaleret.

I samme skrivelse er omtalt nødvendigheden af en passende pleje af området. Der bør i kendelsen åbnes mulighed for, at det offentlige kan gennemføre en sådan pleje efter aftale med ejerne, men uden omkostninger for disse. Plejeforanstaltningerne har i-

sær interesse i de vestlige engområder, disse må sikres mod tilgroning med krat, men der bør eventuelt åbnes mulighed for, at visse dele af det tætte krat kan ryddes, så engvegetationen kan genetableres. En mere detaljeret plan herfor kan dog ikke fremlægges i øjeblikket."

Under mødet udvides fredningspåstanden til at omfatte forbud mod gødskning af nogen del af de udyrkede arealer. Danmarks Naturfredningsforening kunne ikke tiltræde, at der lægges roekulehalm på matr. nr. 4-a, hvorimod foreningen kunne tiltræde, at de indtil nu opløjede arealer fortsat kan anvendes til almindelig landbrugsdrift.

På mødet blev lodsejerne opfordret til at fremsætte skriftlige erstatningskrav inden 1. august 1970.

Det fremgår af skrivelse af 18. august 1970, at Danmarks Geologiske Undersøgelse ikke er i besiddelse af nøjagtige oplysninger om forekomsterne af kalk i Urup mose.

Ejeren af matr. nr. 12-d Urup by, Rynkeby sogn, Poul Christian Poulsen, har ikke kunnet findes. Da hans adkomst er tinglyst i 1910, har nævnet rettet henvendelse til politimesteren i Kerteminde og til Kerteminde kommune, men det har ikke været muligt at fremskaffe nogen oplysning om ejerforholdet.

I skrivelse af 1. oktober 1970 meddelte advokat Palle Fick, Odense, der varetager interesserne under sagen for samtlige lods ejere, - fraset ejeren af matr. nr. 12-d Urup - at han på det foreliggende grundlag ikke kunne udfærdige en erstatningsopgørelse. Han forespurgte samtidig, om nævnet var interesseret i en nærmere undersøgelse af kalkforekomsterne på nævnets foranledning. Advokaten oplyste, at både Det Danske Hedeselskab og De samvirkende Landboforeninger var villige til at foretage undersøgelsen. I skri-

velse af 13. oktober 1971 oplyste navnet, at det intet havde at indvende imod, at advokaten selv lod undersøgelsen foretage gennem Det Danske Hedeselskab.

Med skrivelse af 2. og 8. juni 1971 fremsendte advokat Fick erstatningsopgørelse med bilag. I indledningen til opgørelsen anførtes:

"Fredningen omfatter et areal på ialt ca. 24,5 ha. fordelt på 13. matr. nr. tilhørende forskellige lodsejere. Arealerne er delvis bevokset moseareal, delvis engarealer og delvis opdyrket agerland.

På arealerne findes kalkforekomster af ikke ubetydeligt omfang, ligesom der findes tørveforekomster.

I forbindelse med fredningssagen har Det Danske Hedeselskabs afdeling i Viborg, foretaget en særskilt undersøgelse af disse forekomster (bilag 1). Kalkforekomsterne vil teknisk kunne udnyttes, og er også hidtil blevet udnyttet i et vist omfang, dels ved kontrakter med forskellige entreprenører, dels ved udvinding til eget brug.

Der foreligger et aktuelt tilbud på udnyttelsen af forekomsten på en enkelt parcel for en pris af 4 kr. pr. m³ (bilag 2). Da udvindelsen af kalken for så vidt angår de parceller, som ikke direkte omfattes af dette tilbud, formentlig må påregnes at foregå over et åremål, er værdien af kalkforekomsterne for disse parcellers vedkommende beregnet efter en skønsmæssig mindre værdi end det foreliggende tilbud. Med hensyn til den parcel som tilbudet umiddelbart omfatter er værdien af kalkforekomsten derimod udregnet på grundlag af det foreliggende tilbud, idet udnyttelsen af kalken på denne parcel må antages at ville være foregået i løbet af en kortere periode, såfremt der ikke var rejst fredningssag.

Med hensyn til tørveforekomsterne er disse tidligere delvis udnyttet, men udnyttes ikke for tiden, i opgørelsen er dog taget hensyn til at forekomsterne alligevel vil repræsentere enverdi, som i påkommende tilfælde ville medføre en forøgelse af arealer- nes handelsværdi.

Iøvrigt er erstatningerne beregnet som den værdinedgang, som arealerne må antages at være påført ved pålæggelse af frednings- servitutten.

Det bemærkes specielt, at der er nøje sammenhæng mellem mu- ligheden for afvanding af mosen og udvidelsen af de forefundne råstoffer, ligesom der er en sammenhæng hermed og med jordens op- dyrkning som landbrugsjord.

Det bemærkes specielt i denne forbindelse, at forbuddet imod yderligere afvanding, foruden at berøre selve mosen, også i et vist omfang vil berøre de omkringliggende landbrugsarealer, idet en yderligere afvanding af disse vil blive umuliggjort, eller i hvertfald væsentlig mere bekostelig. Det forbeholdes i denne hen- seende under førstkommende måde til behandling af erstatningspå- standen at fremkomme med et yderligere krav vedrørende dette for- hold, for såvidt angår lodsejere, som omfattes af nærværende op- gørelse.

Det tilføjes i denne forbindelse, at der ikke har kunnet fremskaffes et aktuelt økonomisk overslag over de alternative af- vandingsprojekter, der kan muliggøre en nøjagtig vurdering af det- te tabs størrelse, hvorfor lodsejerne i første omfang er indstil- let på en forhandling herom."

I Hedeselskabets erklæring af 22. februar 1971 anføres i ind- ledningen:

"----har Hedeselskabets mergelafdeling ved konsulent S.P. Sø-

rensen i dagene 20. og 21. januar 1971 bistået af de forskellige lodsejere foretaget en orienterende undersøgelse af Urup dam mose med det formål at fastslå

- 1) mængden og kvaliteten af mosekalk på de forskellige parceller
- 2) de tekniske muligheder for kalkens udnyttelse i øjeblikket
- 3) mængden og kvaliteten af tørveforekomster på de enkelte parceller
- 4) om muligt yderligere udtalelse om afvandingsforholdene for mosen og de omkringliggende arealer.

Undersøgelsen har bestået i en besigtigelse af de enkelte parceller med samtidig pejling af lagene af tørvejord og mosekalk. Ved de pejlinger, hvor mosekalken fandtes bedst egnet som jordforbedringsmiddel, blev udtaget prøver af kalken til bestemmelse af indhold af ren kulsur kalk Ca CO_3 .

Ved gennemgangen blev foretaget 41 pejlinger med nedenstående notater om vegetation og jordbundsforhold. Samtidig blev udtaget 15 prøver til laboratorieundersøgelse."

For hvert matr. nr. er derefter anført antallet af pejlinger, resultatet af disse samt en konklusion. Alene konklusionerne anføres i det følgende:

1. matr. nr. 28. Tørvejorden uden betydning som brændsel.

Mosekalk i gennemsnit 130 cm. Anslået kalkmængde 5000 m³, som kan udnyttes.

2. matr. nr. 3-a. Fyns kalk- og mergelforretning har i 1943 gravet kalk på et mindre areal langs med skellet ved pejling 12.

Arealet med pejlingerne 4 - 9 øst for skyllørenden ca. 3 ha er ikke egnet til udvinding af mosekalk. På ca. 1 ha omkring pejlingerne 6 og 7 er fundet

tørvejord til + 4 meters dybde, hvilket skøns-
mæssigt giver mulighed for opgravning af 40 000
m³ tørvedynd til fremstilling af brændsel.
Arealet ca. 1 ha med pejlingerne 10, 11 og 12
vest for skyllerenden har i gennemsnit 140 cm
kalk. Anslået kalkmængde 14 000 m³, som kan ud-
nyttes.

3. matr. nr. 7-g. I arealets sydøstlige ende ved skyllerenden fin-
des indtil ca. 1 meter kalk. Mængden anslås til
ca. 3 000 m³.

Der findes ikke anvendelig tørv på arealet.

4. matr. nr. 4-f. Der findes ikke udnyttelig tørv eller kalk på are-
alet.

5. matr. nr. 4-a. I arealets sydlige del findes en ca. 1 ha stor,
vandfyldt tørvegrav langs hvilken, der eventuelt
kan graves lidt kalk. I ca. $\frac{1}{2}$ ha ved pejling 24
er fundet ca. 1 m tørv og 2 m kalk. I alt kan kalk-
mængden skønsmessigt anslås til 7 000 m³. Mængden
af tørvedynd anslås til 5 000 m³.

6. matr. nr. 3-n. I arealets østlige del findes ca. 0,4 ha med gen-
nemsnitlig 125 cm kalk. Den samlede udnyttelige
kalkmængde kan anslås til ca. 5 000 m³.

Der findes ikke tørvejord af betydning.

7. matr. nr. 8-a. På begge sider af skyllerenden ved pejlingerne 32,
33 og 34 findes et areal af ca. 1,4 ha med gennem-
snitlig 1 meter kalk svarende til ialt ca. 14 000
m³, som eventuelt kan anvendes. Et mindre område
er tidligere udnyttet til eget brug.

Øst for skyllerenden er der fra 1 - 3 meter tørv,

som i mindre udstrækning har været udnyttet til fremstilling af tørvebrændsel formentlig under sidste krig. Der skønnes nu at være mulighed for opgravning af ca. 20 000 m³ tørvedynd egnet til brændsel.

8. matr. nr. 7-a. Det uafgravede areal udgør skønsmæssigt $\frac{1}{2}$ ha med 1,7 m kalk. Der kan eventuelt opgraves 8 000 m³ kalk og en del tørv.
9. matr. nr. 2-v. Der findes ikke kalk på arealet og tørvemængden er uvæsentlig. Arealet benyttes til græsning.
10. matr. nr. 12-a. Af arealet er ca. 1,5 ha en vandfyldt tørvegrav. Resten ca. 0,5 ha er kratbevokset og indeholder 10. 000 m³ udnyttelig tørvemasse, men ingen kalk.
- 11-13. matr. nr. 12-b, 12-c og 12-d bærer stærkt præg af at være benyttede til tørveproduktion idet de består af vandfyldte tørvegrave med kratbevoksede tørvebrinker imellem.

Uden værdi til kalk- og tørveproduktion.

Afsluttende anføres i udtalelsen:

"Mosekalken.

Af omstændige samlede oversigt og af kortskitsen fremgår, at der i et areal af ca. 4,3 ha hovedsagelig langs med vestsiden af skyllerenden er mulighed for opgravning af ca. 56 000 m³ mosekalk med indhold af 80 - 85 % kulsur kalk (Ca CO₃) i tørstoffet. Da kalken er meget våd, kan der næppe regnes med mere end 400 kg. kulsur kalk pr. m³, svarende til ialt 20 - 25 000 kg kulsur kalk.

Idet vandstanden i mosen er meget høj (kun lidt under terrænoverfladen) vil udnyttelsen af kalken, der ligger under et større eller mindre tørvelag, være forbundet med betydelige praktiske van-

skeligheder.

Tørvemosen.

Under de to verdenskrige blev mosen i betydeligt omfang benyttet til fremstilling af brændsel såvel til eget brug som til salg. Ifølge ældre undersøgelser var askeindholdet omkring 15 % beregnet i tørstoffet. Det vil sige at den tilbageværende tørve- masse må antages at være egnet til fremstilling af tørvebrændsel i tilfælde af, at der igen bliver brug for det.

I tilfælde af at det virkelig skulle blive aktuelt at grave tørv i mosen, kan der være tale om at sænke vandstanden midlertidigt eller permanent ved pumpning, hvilket forholdsvis let kan lade sig gøre.

Der ville i så fald være let adgang til at fjerne såvel tørvemassen som kalken totalt og der kunne på den måde skabes mulighed for en forbedret afvanding af randarealerne.

Så vidt det har kunnet konstateres ved besigtigelsen af arealerne er der ikke foretaget nogen større vandstandssænkning de sidste 50 år, idet daværende afdelingsleder J.P. Olesen Ved Hedeselskabet efter en undersøgelse den 15/10 1920 blandt andet skriver "Vandstanden i mosen er meget høj, visse steder 1 meter over kalken. Vandstanden i mosen kan kun med stor bekostning sænkes yderligere, da mosen er noget stor, ca. 50 td. land, og modtager vand fra et meget stort areal".

Såfremt det har væsentlig betydning for sagen, vil amtsvandinspektøren for Odense amt sikkert kunne gøre rede for mulighederne for afvanding af mosen, idet afstrømningen sker gennem Gelså, der formodes at være amtsvandløb.

Angående afvandingsforholdene iøvrigt skal jeg henvise til distriktsbestyrer S. Sunesens udtalelse til sagen af 23/9 1970."

Fyns amtskommune, Vandinspektoratet har i skrivelse af 24. maj 1971 udtalt: "De af fredningssagen omfattede arealer ligger, bortset fra et mindre areal på matr. nr. 2-v, indenfor interesseområdet for amtsvandløbet "Skyllevandsrenden", der sammen med Geels å blev uddybet og reguleret i 1911.

Skyllevandsrenden blev uddybet ca. 1,00 m svarende til en vandløbsbund beliggende ca. 1,50 m under terræn nærmest ved renden.

Ved kontrol af bundpæle i 1967 konstateredes en sætning af det nærmest renden liggende areal på omkring 80 cm, hvilket vil sige, at afvandingsforholdene for dette areal praktisk talt er de samme som før uddybningen i 1911.

Amtsvandinspektoratet har ikke herudover yderligere oplysninger f.eks. i form af fladenivellement, der kan danne grundlag for udtalelse om afvandingsforholdene for andre arealer end dem, der ligger i umiddelbar nærhed af renden.

Forbedring af mosens afvandingsforhold kan ske enten ved etablering af lokale dige- og pumpeanlæg eller ved uddybning af Skyllevandsrenden og af Geels å, formentlig på en strækning af ialt ca. 5 km.

En nærmere undersøgelse af de økonomiske muligheder for gennemførelse af afvanding af de omhandlede arealer vil formentlig give et negativt resultat."

Ved kontrakt af 16. oktober 1942 overdrog Laurits Hansen som ejer af matr. nr. 7-a til entreprenør L.M. Kiær, Odense, eneretten til at grave kalk indtil 1953. Prisen var aftalt til 1 kr. pr. m³, men retten blev ikke udnyttet. Under fredningssagen har samme ejer fremlagt følgende tilbud:

"Undertegnede erklærer herved at være villig til at tegne Kon-

trakt paa Køb af Kalken fra Matr. No 7 g Urup Dam tilhørende Laurits Hansen Rynkeby Mosegaard Brabækvej 94 Langeskov.

Pris for Kalken 4 Kr pr. m³ uden Udgift for Sælger.

Holev den 10 Juli 1970.

Vognmand

Svend Rasmussen

Holev pr. Marslev."

Fredningsplanudvalget for Fyns amt har i erklæring af 14. september 1971 bl.a. udtalt:

"----- henvises især til det i sagen værende tilbud fra vognmand Svend Rasmussen, Holev pr. Marslev, om indgåelse af kontrakt om udvinding af kalkforekomsterne for en pris af 4,00 kr. pr. m³. Tilbuddet indeholder ingen forpligtelse til at aftage et vist mindstekvantum kalk. Det forekommer derfor vanskeligt på dette grundlag at vurdere, hvilke tab fredningen medfører for mistet ret til udnyttelse af kalkforekomsterne. Man skal i denne forbindelse henvise til, at det ifølge hedeselskabets udtalelse vil være forbundet med betydelige praktiske vanskeligheder at udnytte kalken.

Ifølge amtsvandingsinspektoratets udtalelse af 24. maj 1971 må det antages, at afvandingen af mosen ikke vil kunne gennemføres med et i økonomisk henseende rimeligt resultat. Det må derfor skønnes meget tvivlsomt, om bestemmelsen om forbud mod afvanding medfører noget tab for lodsejerne.-----"

Den 1. november 1971 holdtes på ny møde med lodsejerne.

Laurits Hansen oplyste, at vognmand Rasmussen allerede for flere år siden har rejst spørgsmålet om at grave kalk, men at endelig aftale ikke kom i stand, da han slog det hen med, at de altid kunne tale om det. Han har fået det skriftlige tilbud efter

opfordring fra nævnet. Det var meningen, at al kalken skulle tages på et år. En tidligere kontrakt blev ikke udnyttet.

Det oplystes, at ejerne af matr. nr. 2-v, 4-f, 7-a, 7-i og 8-a udlejer jagten, der drives enkeltvis af de pågældende lejere.

Det oplystes, at matr. nr. 3-n m.fl. pr. 1. april 1971 er solgt til fhv. frisørmester Svend Christensen for 105.000 kr., heraf for løsøre 1.000 kr., og således at sælgeren beholder eventuel fredningserstatning. Man forlangte 115.000 kr., men måtte nedsætte prisen på grund af fredningssagen. Ejendomsskylden er 74.000 kr., heraf grundværdi 14.700 kr.

Ejerne bestred, at det skulle være forbundet med særlige vanskeligheder at udnytte kalken. Der er ret tørt i mosen om sommeren."

I skrivelse af 5. november 1971 forespurgte nævnet Det Danske Hedeselskab, om dette kunne give nærmere oplysninger om mulighederne for at udnytte kalkforekomsterne, herunder om ejernes forventede udbytte pr. m³.

I skrivelse af 15. november 1971 svarede Hedeselskabet sålydende:

"----oplyse, at man blandt andet under henvisning til amtsvandinspektør E. Grimstrups udtalelse af 24. maj d.å. angående afvandingsforholdene i mosen må nære betænkelighed ved overhovedet at tillægge kalkforekomsterne nogen værdi under de nuværende forhold, idet etablering af frakørselsmulighed, fjernelse af overjord og navnlig en samlet vandstandssenkning vil være så bekostelig i forhold til den ret beskedne kalkmængde, at en økonomisk udnyttelse ikke lader sig gennemføre.

For det tilfælde, at nævnet under hensyn til eventuelt ændrede prisforhold i fremtiden vil tillægge kalkforekomsterne i de en-

kelte lodder en vis erstatningsværdi, kan det til sammenligning oplyses, at det nu opløste Fyns mergelselskab i årene 1951 - 1957 aftog ca. 10.000 m³ mosekalk fra et leje i Ubberud tilhørende Laurits Rasmussen, Vejrup og Karl Rasmussen, Ll. Ubberud. Afvædningsforholdene var gode. Der var mindre end 1/2 m overjord og kalklaget ca. 1,7 m. Prisen 1,- kr. pr. m³ løst mål. (1m³ fast mål = 1,25 m³ løst mål).

(Se kendelse fra landvæsenskommissionen for Odense Amtsråds-kreds nr. 17/51 og 47/57 angående Fyns mergelselskab).

Den tilsvarende pris i dag ville formodentlig være ca. det dobbelte.

Da der ikke ved enkeltvis opgravning vil kunne påregnes fuld udnyttelse af de konstaterede kalkmængder i Urupdam, forekommer det rimeligt at regne erstatningsværdien til ca. 1,- kr. pr. m³ beregnet efter de konstaterede mængder jfr. Hedeselskabets oversigt."

Advokat Fick er gjort bekendt med denne erklæring, og i skrivelse af 17. december 1971 har advokaten på ejernes vegne fastholdt de nedlagte erstatningspåstande.

Matr. nr. 3-n Urup ejedes oprindelig af Hans Peder Jensen, Rynkeby. Efter hans død er den under fredningssagen overgået til hans arvinger der er følgende: 1. enken fru Anna Jensen, Mesterrækken 37, Rynkeby, livsarvingerne 2. fru Else A. Christensen, Skovsbovej, Rynkeby, 3. fru Karen K. Hansen, Drejøgade 41, København Ø, 4. traktorfører Hans J. Jensen, Mesterrækken 37, Rynkeby, 5. fru Ingrid M. Jensen, Lars Chr. Larsensvej 5, Ullerslev. Ved betinget skøde lyst 4/10 1971 er ejendommen solgt til herrefrisør Svend Åge Christensen, Bygaden 16, Rynkeby. Ifølge skødets pkt. 4 tilfalder eventuel fredningserstatning sælgerne. Da enken har skif-

tefuldmagt fra de øvrige arvinger, vil eventuel erstatning kunne udbetales til hende.

Nævnet finder efter de foreliggende oplysninger om vegetationen i Urup mose, at den er af en sådan beskaffenhed, at det af naturvidenskabelige og undervisningsmæssige grunde er af væsentlig interesse at bevare og pleje denne vegetation.

Fredningen vil derfor være at gennemføre.

Nedennævnte bestemmelser vil herefter være gældende for følgende ejendomme, idet dog de allerede opløjede arealer af matr. nr. 4-a og 4-f Urup, Rynkeby sogn undtages fra fredningen: Hele matr. nr. 7-g, 12-b, 12-c og 12-d Urup by, Rynkeby sogn.

De på vedhæftede kort viste dele af matr. nr. 2-v, 3-a, 3-n 4-a, 4-f, 7-a, 8-a, 12-a og 28 sammesteds.

Bestemmelserne er følgende:

1. Bebyggelse, opstilling af skure, boder, master, transformatorstationer eller andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.
2. Arealerne må ikke benyttes til camping, bilophugning, motorbane, henkastning af affald, herunder fra landbruget.
3. Oppløjning, afgravning, opfyldning, afvanding må ikke finde sted.
4. Beplantning med busk- eller trævegetation må ikke finde sted.
5. Arealerne må ikke behandles ved gødskning eller med kemiske sprøjtemidler.
6. Området skal være tilgængeligt for ekskursioner fra universiteter og højere læreanstalter.
7. Nævnet kan, hvis det af Naturfredningsrådet skønnes nødvendigt for at bevare den eksisterende flora, træffe de fornødne foranstaltninger til bevaring og pleje af vegetationen.

Påtale retten vil være at udøve af Fredningsnævnet for Fyns

amts nordlige fredningskreds efter forudgående forhandling med Naturfredningsrådet.

Til de fremsatte erstatningskrav bemærkes følgende.

Erstatningen i anledning af, at ejerne afskæres fra at udnytte forekomsten af kalk findes efter de foreliggende oplysninger om priserne, om vanskelighederne ved at opgrave kalken og muligheden af, at kalken overhovedet ikke ville være blevet udnyttet, at kunne fastsættes til 1,00 kr. m³.

Det kan ikke udelukkes, at der kan være en økonomisk værdi i tørvedyndet, selv om det i øjeblikket ikke vil være muligt at udnytte disse forekomster. Erstatningen vil efter alt foreliggende være at fastsætte til 10 øre pr. m³.

Erstatningen iøvrigt for de med fredningen forbundne ulemper er fastsat efter et beløb på 2.000 kr. pr. ha, idet der i enkelte særlige tilfælde er valgt et højere eller lavere beløb efter de særlige forhold for arealet, herunder den omstændighed, at nogle af lodsejerne benytter deres areal til græsning.

Erstatningsbeløbene skønnes at svare til den nedgang i værdien for hver ejendom, der er en følge af fredningen.

Erstatningsbeløbene fastsættes herefter således:

1. matr. nr. 28-a, Frederik Hansen,
ca. 0,4 ha ubenyttet naturgræs.

Erstatningskrav

Almindelig værdiforringelse 1.000,- kr.

kalk 10.000,- -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse 800,- kr.

kalk 5.000,- -

5.800,- kr.

2. matr. nr. 3-a Erna Mortensen,

ca. 4 ha ubenyttet krat

Erstatningskrav

Almindelig værdiforringelse

+ tørv 20.000,00 kr.

kalk 28.000,00 -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse 8.000,00 -

tørv 4.000,00 -

kalk 14.000,00 -

26.000,00 kr.

3. matr. nr. 7-g Laurits Hansen,

1,5 ha naturgræs, der bruges
til græsning.

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse 7.500,00 kr.

kalk 12.000,00 -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse 3.750,00 -

kalk 3.000,00 -

6.750,00 kr.

4. matr. nr. 4-f, Lindberg Hansen,

1,2 ha ubenyttet naturgræs.

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse

(for 2 ha) 8.000,00 kr.

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse

(for 1,2 ha) 2.400,00 kr.

5. matr. nr. 4-a Jørgen Poulsen,
4,0 ha naturgræs, der bruges
til græsning.

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse

(for 4,6 ha) + tørv 23.000,00 kr.

kalk 14.000,00 -

afsavn af plads til henlægning

af halm 2.500,00 -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse

(for 4 ha) samt afsavn 11.000,00 -

kalk 7.000,00 -

tørv 500,00 -

18.500,00 kr

6. matr. nr. 3-n, Svend Åge Chri-
stensen, idet dog erstatningen
tilkommer de tidligere ejere ved
fru Anna Jensen, 1,4 ha ubenyt-
tet naturgræs og krat.

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse 5.600,00 kr.

kalk 10.000,00 -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse 2.800,00 -

kalk 5.000,00 -

7.800,00 kr.

7. matr. nr. 8-a, Frode Refsdrup,
3,0 ha ubenyttet naturgræs og

krat

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse 15.000,00 kr.

kalk 28.000,00 -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse 6.000,00 -

kalk 14.000,00 -

tørv 2.000,00 -

22.000,00 kr.

8.matr. nr. 7-a, Knud Folkvard

Bjørn, 1,3 ha ubenyttet krat.

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse

tørv 6.500,00 kr.

kalk 16.000,00 -

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse 2.600,00 -

kalk 8.000,00 -

tørv 500,00 -

11.100,00 kr.

9.matr. nr. 2-v Erik Rasmussen,

3,8 ha kulturgræs, der bruges

til græsning

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse 17.200,00 kr.

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse

+ en uvæsentlig mængde tørv

10.000,00 kr.

10.matr. nr. 12-a, Johan Dalberg,

2,0 ha ubenyttet naturgræs og
krat.

Erstatningskrav

Almindelig værdiforringelse

+ tørv

10.000,00 kr.

Der tilkendes

almindelig værdiforringelse

4.000,00 -

tørv

1.000,00 -

5.000,00 kr.

11. matr. nr. 12-b, Christian Lar-
sen, ca. 0,14 ha krat med en
ubetydelig mængde tørv

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse

+ tørv

3.000,00 kr.

Der tilkendes herfor

750,00 kr.

12. matr. nr. 12-c, Svend Sten-
gård, ca. 0,13 ha ubenyttet
krat med en uvæsentlig mæng-
de tørv

Erstatningskrav

almindelig værdiforringelse

1.000,00 kr.

Der tilkendes

750,00 kr.

13. matr. nr. 12-d, ukendt ejer
ca. 0,13 ha ubenyttet krat
med en uvæsentlig mængde
tørv.

Erstatningskrav er ikke frem-
sat, og der tilkendes ingen

erstatning.

Den samlede erstatning 116.850,00 kr. udbetales til ejerne med tillæg af rente 8 % p.a. fra dato, til betaling sker, idet ingen af panthaverne har anmeldt krav overfor nævnet. Erstatningen vedr. matr. nr. 3-n Urup, vil dog være at udbetale til fru Anna Jensen, Mesterrækken 37, Rynkeby.

I godtgørelse til ejerne for afholdte udgifter til undersøgelser og advokat vil der endvidere være at betale 3.000,00 kr., der udbetales til advokat Palle Fick, Kongensgade 72, 5000 Odense.

Nærværende kendelse vil i medfør af naturfredningslovens § 25 være at forelægge for Overfredningsnævnet, Nyropsgade 22, København V, og kan iøvrigt indbringes af de efter naturfredningslovens § 24 ankeberettigede inden 4 uger efter at de har modtaget underretning om kendelsen.

Thi bestemmes:

Matr. nr. 7-g, 12-b, 12-c og 12-d Urup by, Rynkeby sogn, og de på vedhæftede rids viste arealer af matr. nr. 2-v, 3-a, 3-n, 4-a, 4-f, 7-a, 8-a, 12-a og 28 smst. fredes således:

1. Bebyggelse, opstilling af skure, boder, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.
2. Arealerne må ikke benyttes til camping, bilophugning, motorbane, henkastning af affald, herunder fra landbruget.
3. Oppløjning, afgravning, opfyldning, afvanding må ikke finde sted.
4. Beplantning med busk - eller trævegetation må ikke finde sted.
5. Arealerne må ikke behandles ved gødskning eller med kemiske sprøjtemidler.

6. Området skal være tilgængeligt for ekskursioner fra universiteter og højere læreanstalter.
7. Nævnet kan, hvis det af Naturfredningsrådet skønnes nødvendigt for at bevare den eksisterende flora, træffe de fornødne foranstaltninger til bevaring og pleje af vegetationen.

Påtaleretten vil være at udøve af Fredningsnævnet for Fyns amts nordlige fredningskreds efter forudgående forhandling med Naturfredningsrådet.

Der tilkendes følgende erstatninger:

1. gårdejer Frederik Hansen, Urup,
5550 Langeskov,	5.800,00 kr.
2. fru Erna Mortensen, smst.	26.000,00 -
3. gårdejer Laurits Hansen, Mose-
gård, Urup, 5550 Langeskov,	6.750,00 -
4. gårdejer Lindberg Hansen, Urup,
5550 Langeskov,	2.400,00 -
5. gårdejer Jørgen Poulsen, smst.	18.500,00 -
6. fru Anna Jensen m.fl., Mesterrækken
37, Rynkeby, 5550 Langeskov,	7.800,00 -
7. gårdejer Frode Refsdrup, Urup,
5550 Langeskov,	22.000,00 -
8. gårdejer Knud Folkvard Bjørn, smst.	11.100,00 -
9. gårdejer Erik Rasmussen, smst.	10.000,00 -
10. gårdejer Johan Dalberg, smst.	5.000,00 -
11. gårdejer Christian Larsen, smst.	750,00 -
12. proprietær Svend Stengård	750,00 -

Beløbene udbetales til de pågældende med tillæg af renter 8 % p.a. fra kendelsens afsigelse, til betaling sker.

Endvidere tilkendes der ejerne i sagsomkostninger 3.000,00

kr., der udbetales til advokat Palle Fick, Kongensgade 72, 5000 Odense.

Kendelsen vil være at tinglyse på de nævnte matr. nr'e, og på de øvrige matr. nr'e som måtte være landbrugsejendom i forening med eet af de fredede matr. nr'e.

Nærværende kendelse vil være at forelægge for Overfredningsnavnet i medfør af naturfredningslovens § 25 og kan iøvrigt indbringes af de efter samme lovs § 24 ankeberettigede.

Markvard Andersen

Edrén

Peder Flemløse.

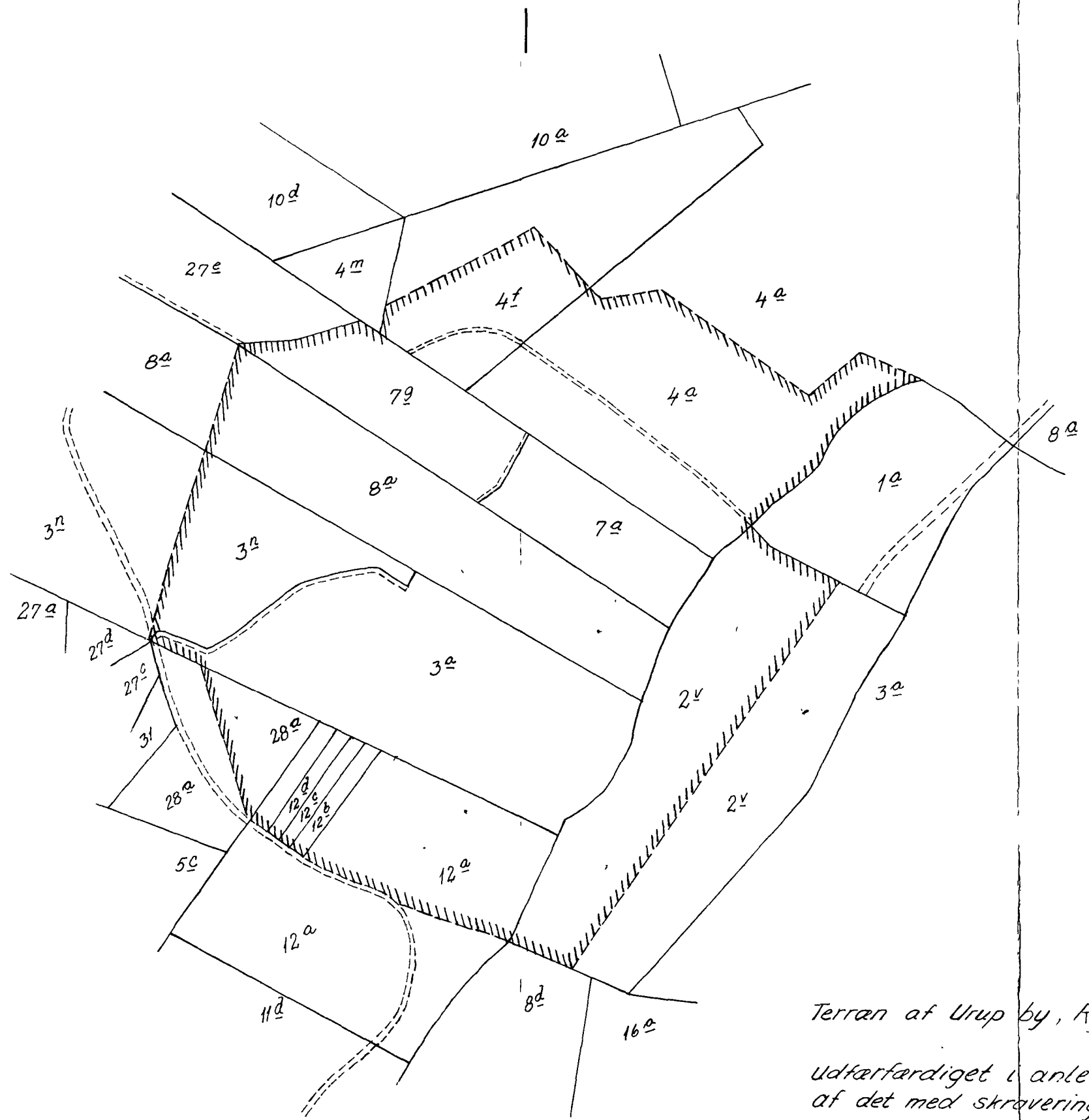
UDSKRIFTENS RIGTIGHED BEKRÆFTES.

DOMMEREN I ODENSE BYRETS 3. AFDELING, den 10 MAJ 1972

Edrén

~~~~~ Fredningsgrænse.

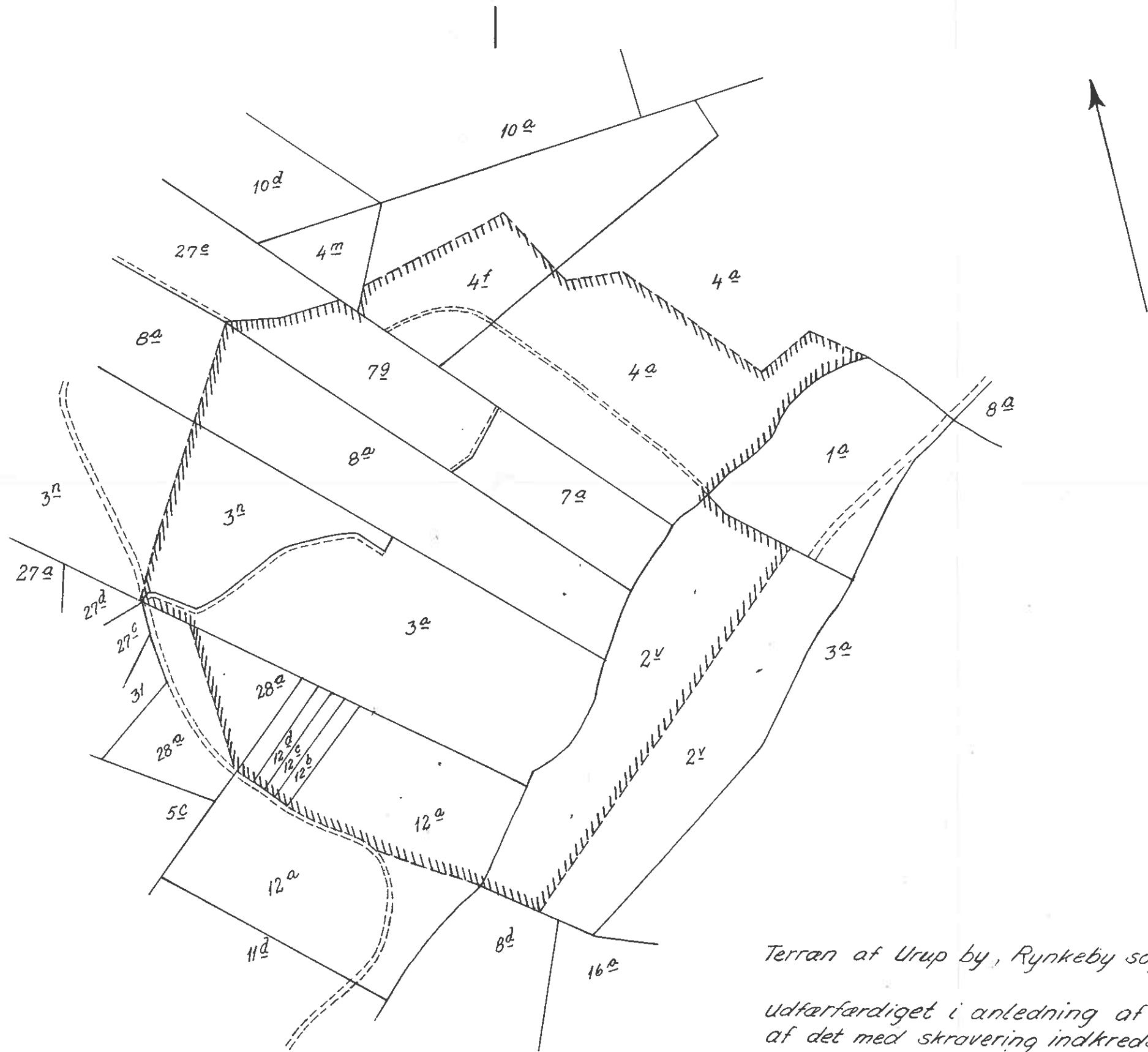
Terran af Urup by, Rynkeby sogn.

Udfærdiget i anledning af fredning af det med skrovering indkredsede område.

Fredningsplanudvalget for Fyns amt, april 1972.

Måltforhold 1:4000.

▬▬▬▬▬ Fredningsgrænse.

Terran af Urup by, Rynkeby sogn.

Udfærdiget i anledning af fredning af det med skravering indkredsede område.

Fredningsplanudvalget for Fyns amt,
april 1972.

Målforshold 1:4000.